

Dorota Mocarska, Agnieszka Sadło-Nowak Zakaz wstępu na imprezy masowe jako środek reakcji na chuligaństwo stadionowe

Chuligaństwo

Pojęcie „chuligaństwa” pojawiło się w Polsce na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych ubiegłego wieku. Zrodziło się ono najpierw w prasie, a następnie jego analizą zajęli się przedstawiciele doktryny i praktyki. Sprawa chuligaństwa z uwagi na masowość zjawiska znajdowała się w centrum uwagi społeczeństwa, właściwa była mu agresywność przejawiająca się w zamachach dokonywanych głównie publicznie i stanowiących przez to wyzwanie rzucone społeczeństwu. W doktrynie socjologicznej i prawnej wskazywano na czynniki, które leżały u genezy chuligaństwa, a mianowicie były to następstwa wojny i związana z nią demoralizacja, masowe przesiedlenia, industrializacja, osłabienie autorytetów, rozluźnienie więzi społecznej. Jeśli natomiast chodzi o scharakteryzowanie czynów o charakterze chuligańskim, to brak było jednolitości, jak również samo nazewnictwo było zróżnicowane, mówiono o „chuligańskich wybrykach”, „chuligańskich pobudkach czynu”, „łobuzerskim naruszeniu nietykalności cielesnej”. Na początku lat pięćdziesiątych pierwsze próby sprecyzowania chuligańskiego charakteru czynu podejmowały sądy. Wkrótce pojawiły się też próby określenia istoty chuligańskiego charakteru przestępstwa i wykroczenia. Wykształciły się różne kierunki, które łączyło jedno – nie ujmowały one chuligaństwa jako odrębnego typu wykroczenia czy przestępstwa. Jeden nurt doktrynalny istoty chuligaństwa dopatrywał się w stronie podmiotowej – w celu lub w pobudce działania sprawcy. Drugi – przeciwny – w elementach strony przedmiotowej (publiczność działania, brutalność). Trzeci nurt natomiast określał chuligaństwo, sięgając do elementów przedmiotowych i podmiotowych¹. Ustawa z dnia 22 maja 1958 roku o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo traktowała chuligański charakter czynu jako okoliczność wpły-

¹ A. Gubiński, *Chuligański charakter wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1981, nr 1, s. 10-11.

wającą na wymiar kary w kierunku obostrzenia. Nie zajęła ona jednak stanowiska w kwestii istoty chuligaństwa. Dopiero wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej z dnia 11 czerwca 1966 roku (IV KZP 43/65 – OSNKW 7/1966, poz. 68) stanowiły pierwsze wiążące sądy określenie chuligańskiego charakteru czynu.

O charakterze chuligańskim możemy mówić w przypadku zaistnienia łącznie czterech warunków:

- Umyślność działania sprawcy;
- Godzenie w porządek lub spokój publiczny albo niszczenie lub uszkodzanie mienia;
- Publiczność działania sprawcy;
- Działanie bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, okazując rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego.

Tak więc pierwszym warunkiem dla określenia, czy czyn miał charakter chuligański, jest ustalenie strony podmiotowej. Konieczne jest bowiem, aby po stronie sprawcy wystąpiła umyślność. Żadne wykroczenie czy przestępstwo nieumyślne nie może mieć charakteru chuligańskiego.

Kolejną przesłanką chuligańskiego charakteru wykroczenia jest godzenie sprawcy w porządek lub spokój publiczny. Jak zauważa J. Sawicki: „Najszerze, a zarazem najczęściej spotykane jest określenie porządku publicznego jako systemu norm, zasad prawnych i zwyczajowych, regulujących współzycie ludzi albo w ogóle, albo jedynie zachowanie się ich w miejscach publicznych. Nasuwa ono jednak zasadnicze zastrzeżenie, gdyż traktuje porządek publiczny jako abstrakcyjny system norm, a w związku z ogromną liczbą reguł zachowania, przede wszystkim zwyczajowych, utrudnia wyznaczenie granicy odpowiedzialności karnej. Niektórzy przedstawiciele nauki porządek publiczny utożsamiali wyłącznie z porządkiem prawnym, stanem niezakłóconego panowania porządku prawnego, inni zaś z poszanowaniem zasad współzycia społecznego. Na uwagę zasługuje także zdefiniowanie porządku publicznego jako zgodnego z normami społecznymi współzycia lub zachowania się ludzi w miejscach dostępnych dla nieoznaczonej liczby osób”.

Pojęcie popełnienia wykroczenia/przestępstwa publicznie nie jest tożsame z popełnieniem go w miejscu publicznym. Działanie publiczne zachodzi wówczas, gdy bądź ze względu na miejsce działania, bądź okoliczności i sposób działania sprawcy, jego zachowanie się jest lub może być dostępne (dostrzegalne) dla nieokreślonej liczby osób, przy czym sprawca, mając świadomość tej możliwości, co najmniej na to się godzi (uchwała składu 7 sędziów SN z 20.09.1973, VI KZP 26/73, OSNKW 1973/11/132). Warunek „publiczności” spełnia sama możliwość dostrzeżenia działania ze względu na jego miejsce, sposób lub okoliczności.

Dlatego też nie każde miejsce publiczne dostępne dla bliżej nieokreślonej liczby osób będzie spełniało wymogi publiczności działania sprawcy.

W sensie przedmiotowym działanie publiczne zachodzi, jeżeli sprawca działa w miejscu, w którym możliwość dostrzeżenia jego zachowania przez nieokreśloną liczbę osób jest w pełni realna, niezależnie od tego, czy rzeczywiście jego działanie zostało dostrzeżone przez kogokolwiek. Sprawca działał więc publicznie, jeżeli działał wobec większej, bliżej nieokreślonej liczby osób (niejako przed publicznością) albo działał w miejscu dostępnym dla takiej liczby osób (w efekcie bez udziału publiczności), a możliwość zebrania się większej liczby osób była w pełni realna. Działanie w miejscu

Zakaz wstępu na imprezy masowe jako środek reakcji na chuligaństwo stadionowe

ogólnie dostępnym nie będzie więc działaniem publicznym tylko w takiej sytuacji, gdy z uwagi na okoliczności (późna noc, peryferie miasta) zebranie się publiczności było mało realne. Pod względem podmiotowym znamię publiczności polega na świadomości sprawcy, że jego działanie dojdzie lub może dojść do wiadomości niedającej się z góry oznaczyć liczby osób, a sprawca albo tego chce, albo się na to godzi. Okoliczność, że określony czyn został dokonany w miejscu publicznym, nie stanowi wprawdzie sama przez się wystarczającej podstawy do ustalenia, że sprawca działał publicznie; jednakże w wypadku dokonania umyślnego przestępstwa w miejscu ogólnie dostępnym, i to w takich warunkach, w których możliwość bezpośredniego dostrzeżenia zachowania się sprawcy jest ze strony postronnych osób w pełni realna, przyjąć należy, że sprawca działał publicznie. Kwestię, czy owa możliwość była realna, należy oceniać i rozstrzygać na podstawie konkretnych faktów zaistniałych w określonej sytuacji (SN z 26.03.1973, Rw 279/73, OSNKW 1973/7-8/101).

Kolejną cechą chuligańskiego charakteru czynu jest warunek, żeby sprawca działał w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu. Jak podnosi Mioduski: „O braku powodu do działania mówimy wtedy, gdy nie istnieje świadomy, racjonalny motyw działania, gdy działaniu brak wszelkich racji. W takich wypadkach sam sprawca nie umie często wyjaśnić, dlaczego podjął działanie w sytuacji, w której nikt go nie sprowokował, ani nie istniały inne okoliczności tłumaczące jego reakcję”. Przez działanie bez powodu należy rozumieć działanie niesprowokowane przez pokrzywdzonego ani niemające podłoża w konflikcie osobistym z pokrzywdzonym. O powodzie zupełnie błahym należy mówić wówczas, gdy zachodzi oczywista nieadekwatność reakcji sprawcy do przyczyny zewnętrznej powodującej działanie, gdy cel, w jakim sprawca działa, nie usprawiedliwia – w rozumieniu powszechnym – w jakimś istotniejszym stopniu drastyczności środków podjętych przez sprawcę dla jego osiągnięcia. Sprawcą powoduje tu często nielicząca się z wymaganiami współzycia chęć agresywnego wyładowania się, wyrządzająca szkodę współobywatelowi, organowi państwowemu lub instytucji”. Działanie w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu można ująć jako działanie bez racjonalnego powodu. Nie oznacza to, że sprawca w takich warunkach musi działać bez przyczyny, z reguły bowiem istnieje przyczyna takiego a nie innego zachowania sprawcy, albo o charakterze zewnętrznym, albo o charakterze wewnętrznym. Dla ustalenia chuligańskiego charakteru czynu nie tyle istotna jest przyczyna takiego zachowania, a motywacja sprawcy doprowadzająca go do popełnienia danego czynu. Jeżeli ta motywacja nie jest w rozumieniu powszechnym racjonalna, możliwa do wytłumaczenia, to sprawca działa bez powodu. Jeżeli zaś motywacja ta wskazuje w odczuciu powszechnym rażąco niewspółmierność między przyczyną zachowania a samym zachowaniem (reakcją na tą przyczynę), to sprawca działa z oczywiście błahego powodu. Powód oczywiście błahy zachodzi wtedy, gdy występuje rażąca dysproporcja między przyczyną zewnętrzną pobudzającą sprawcę do działania a reakcją na tę przyczynę, a cel, w jakim sprawca działa, nie usprawiedliwia – w rozumieniu powszechnym – drastyczności środków podjętych przez sprawcę dla jego osiągnięcia. Kwestia, czy powód działania sprawcy był oczywiście błahy w rozumieniu powszechnym, powinna być rozstrzygana na tle porównania wagi przyczyny zewnętrznej, która pobudziła sprawcę do działania, a rodzajem i sposobem tego działania. Jeżeli porównanie tych faktów wskazuje, że działanie sprawcy przedstawia się jako reakcja odwetowa niewspółmierna

w stosunku do przyczyny zewnętrznej, a więc jeżeli sprawca wykorzystuje zaistniałą przyczynę zewnętrzną jako pretekst swego agresywnego wyładowania się wyrządzającego szkodę pokrzywdzonemu, to należy uznać, że w rozumieniu powszechnym powód działania sprawcy był oczywiście błahy (SN 25.10.1974, Rw 496/74, OSNKW 1975/1/16). Wyłączenie chuligańskiego charakteru czynu nie wymaga istnienia motywu słusznego, bo taki mógłby prowadzić do zupełnej ekskulpacji. Istnienie motywu, choćby niesłusznego, nie ekskulpuje, ale wskazuje na działanie nie w celu okazania lekceważenia zasad współżycia (por. wyrok SN z 21 października 1969 r., V KRN 271/69, OSP 1970, z. 5, poz. 106).

Ostatnim elementem charakteru chuligańskiego jest to, aby sprawca wykroczenia poprzez swój czyn okazał rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego. Nie chodzi tu jednak o motywację sprawcy, rozumianą jako chęć okazania lekceważenia tych zasad, ale wydzwitek jego czynu w otoczeniu, które zetknęło się z wykroczeniem. Ta przesłanka jest spełniona wówczas, gdy sprawca, podejmując bezprawne zachowanie, nie liczy się z interesem jednostkowym lub całej zbiorowości, przy czym owo lekceważenie odbiega znacznie od przeciętności, jest rażące. Okazanie rażącego lekceważenia porządku prawnego oznacza działanie obiektywnie możliwe do wywołania oburzenia, odrazy, lęku lub zgorzienia u nieuprzedzonego obserwatora mającego właściwą postawę wobec podstawowych zasad porządku prawnego. Ocena, czy sprawca swoim przestępnym zachowaniem okazał rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego, nie jest uzależniona od jego postawy przed popełnieniem przestępstwa, lecz uwarunkowana określonymi w art. 47 § 5 k.w. okolicznościami charakteryzującymi jego działanie w chwili popełnienia przezeń wykroczenia. O charakterze chuligańskim wykroczenia decydują nie subiektywne przeżycia, pragnienia i cele sprawcy, lecz obiektywny wydzwitek jego zachowania się, a w szczególności dokonanie umyślnego zamachu na określone w art. 47 § 5 k.w. dobra, i to publicznie oraz bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, gdyż takie właśnie działanie sprawcy przedstawia się według opinii społecznej jako lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego (wyrok SN z 20 czerwca 1979 r., V KRN 131/79, OSNKW 1979, nr 10, poz. 105). Wyrazem rażącego lekceważenia podstawowych zasad porządku prawnego są zwłaszcza działania drastycznie nieobyczajne, a także działania polegające na znęcaniu się lub oceniane jako wyraz rozwyrdrzenia, brutalności czy nawet bestialstwa. Takie działania łatwo wywołują oburzenie i zgorzienie, a niekiedy i lęk u osób, które bezpośrednio zetknęły się z zajściem lub dowiedziały się o nim.

Warunkiem *sine qua non* przypisania sprawcy czynu o charakterze chuligańskim jest ustalenie w konkretnym wypadku, że przez popełniony czyn sprawca okazał rażące naruszenie zasad porządku prawnego; rażące to tyle co jaskrawe, rzucające się w oczy robiące duże ujemne wrażenie (SN 26.03.1973, RW 279/73, OSNKW 1973/7-8/101).

Kilka uwag o środkach karnych

Kary kryminalne w większości stanowią dolegliwość² dotyczącą jednego z najważniejszych dóbr: wolności człowieka (jedynie grzywna i po części kara ograniczenia wolności stanowi dolegliwość na majątku sprawcy). Z punktu widzenia hierarchii dóbr prawnych, na szczycie której sytuuje się życie ludzkie, następnie zaś zdrowie, a po nich wolność oraz mienie, pozbawienie (i również ograniczenie) wolności człowieka jest środkiem represji karnej dotykającym najwyższej postrzeganego dobra, a dolegliwość tego rodzaju znana jest jedynie prawu karnemu. Nieco odmiennie wygląda sprawa z karą grzywny. Sytuuje się ona pośród wielu znanych polskiemu systemowi prawa sankcji o charakterze majątkowym, odznacza się zaś indywidualizacją jej wymiaru³. Kara kryminalna jest formą ujemnej reakcji społecznej na fakt popełnienia przestępstwa, co oznacza, że jest z nią nierozzerwalnie związana określona dolegliwość⁴.

Środki karne traktowane są jako środki racjonalnej polityki kryminalnej, których celem jest naprawienie szkody, odebranie korzyści i zapobieganie przestępstwom, a nie zwiększenie dolegliwości represji karnej. Środki karne zawarte w katalogu w art. 39 k.k. nie są jednolite pod względem ich charakteru, jak również sposobów wymierzania. Według założeń kodeksu karnego, przy stosowaniu środków karnych chodzi nie tyle o dodatkową represję, ile o prewencję i ochronę porządku prawnego. Ich wspólną cechą jest związany z nimi ładunek dolegliwości, co uzasadnia nazywanie ich środkami karnymi⁵. Środki karne można podzielić na trzy grupy, stosując za kryterium główną funkcję, jaką dany środek ma spełniać. I tak wyróżnić można środki o czołowej funkcji:

- prewencyjnej – zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej (art. 41 § 1 k.k.), zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi (art. 41 § 1 a i 1 b k.k.)⁶, obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu (art. 41a k.k.)⁷, zakaz wstępu na imprezę masową⁸, zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych⁹, zakaz prowadzenia pojazdów (art. 42 k.k.), przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa (art. 44 § 2 k.k.), przepadek przedmiotów, których wytwarzanie, posiadanie, obrót nimi lub ich przewóz są zabro-

² B. Janiszewski, *Dolegliwość jako element współczesnej kary kryminalnej*, [w:] *Przestępstwo – kara – polityka kryminalna. Problemy tworzenia i funkcjonowania prawa. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin Profesora Tomasza Kaczmarka*, red. J. Giezek, Kraków 2007, s. 305; K. Indecki, A. Liszewska, *Prawo karne materialne. Nauka o przestępstwie, karze i środkach penalnych*, Warszawa 2002, s. 274.

³ G. Łabuda, *Rozdział IV. Kary*, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2007, s. 282.

⁴ J. Majewski, *Rozdział IV. Kary*, [w:] *Kodeks karny. Część ogólna Tom I. Komentarz do art. 1–116 k.k.*, red. A. Zoll, Kraków 2004, s. 575.

⁵ *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1 – 116 kodeksu karnego*, red. K. Buchała, A. Zoll, Kraków 1998 r. s. 333.

⁶ Wprowadzony przez nowelizację kodeksu karnego z 27 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 163, poz. 1363).

⁷ Wprowadzony przez nowelizację kodeksu karnego z 27 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 163, poz. 1363).

⁸ Wprowadzony przez ustawę z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. Nr 62, poz. 504).

⁹ Wprowadzony przez ustawę z dnia 30 listopada 2009 r., o grach hazardowych (Dz.U. Nr 201, poz. 1540).

nione (art. 44 § 6 k.k.). Grupa tych środków charakteryzuje się przede wszystkim względami o charakterze prewencyjnym, tj. zabezpieczeniem przed popełnieniem podobnego przestępstwa.

- represyjnej – pozbawienie praw publicznych (art. 40 k.k.), przepadek przedmiotów pochodzących bezpośrednio lub pośrednio z przestępstwa lub ich równowartości (art. 44 § 2 i 4 k.k., art. 45 k.k.), nawiązka orzeczona na cel społeczny (art. 47 k.k.), świadczenie pieniężne orzeczona na cel społeczny (art. 49 k.k.). Celem tej grupy środków jest wzmocnienie akcentów represyjnych z uwagi na popełnione przestępstwo, tym samym ogólnoprewencyjnego oddziaływania na społeczeństwo¹⁰.
- kompensacyjnej – obowiązek naprawienia szkody (art. 46 § 1 k.k.), świadczenie pieniężne (art. 49 k.k.), zryczałtowana nawiązka na rzecz pokrzywdzonego (art. 46 § 2 k.k.), podanie wyroku do publicznej wiadomości – art. 50 k.k.¹¹ Podstawową funkcją tych środków jest zadośćuczynienie ofierze przestępstwa.

Szeroko rozbudowany system orzekania środków karnych pozwala na osiągnięcie celów kary bez konieczności stosowania krótkoterminowych kar pozbawienia wolności oraz zaspokajanie potrzeb polityki karnej przez środki o charakterze probacyjnym¹².

Zakaz wstępu połączony z osobistym stawiennictwem

Środek karny zakazu wstępu na imprezę masową może być orzekany w razie ukarania za wykroczenia z art. 50, 51, 52a, 124, 143 kodeksu wykroczeń i 54–56 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych – popełnione w związku z imprezą masową, jak również w sytuacji skazania za przestępstwo.

Zakaz wstępu na imprezę masową orzeka się na okres od 2 do 6 lat. Środek ten połączony jest z obowiązkiem osobistego stawiennictwa, w jednostce organizacyjnej Policji lub miejscu określonym przez właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ukaranej Komendanta Powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji, w czasie trwania masowej imprezy sportowej.

Zakaz wstępu na imprezę masową przewidziany za przestępstwa jest jednopostaciowy. Występuje w formie prostego zakazu wstępu na imprezę masową, ale zawsze jest połączony z obowiązkiem osobistego stawiennictwa w określonym miejscu w czasie trwania imprezy masowej. Natomiast zakaz wstępu na imprezę masową orzekany za wykroczenia występuje w dwóch postaciach:

1. Zakazu prostego (*interdictio simplex*), obejmującego imperatywny zakaz wstępu na imprezę masową orzekany za wykroczenia popełnione w związku z imprezą masową artystyczno-rozrywkową (art. 65 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych);
2. Zakazu złożonego (*interdictio multipleks*) połączonego z obowiązkiem osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby ukaranej komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji, w czasie trwania masowej imprezy spor-

¹⁰ Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116 kodeksu karnego, red. K. Buchała, A. Zoll, Kraków 1998, s. 334.

¹¹ N. Kłaczyńska, *Rozdział V. Środki karne*, [w:] Kodeks karny..., red. J. Giezek, s. 317; A. Marek, *Kodeks karny...*, s. 102.

¹² Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz do art. 1–116 kodeksu karnego, red. K. Buchała, A. Zoll, Kraków 1998, s. 335.

Zakaz wstępu na imprezy masowe jako środek reakcji na chuligaństwo stadionowe

towej, w tym meczu piłki nożnej orzekanego za wykroczenia popełnione w związku z masową imprezą sportową, w tym meczem piłki nożnej (art. 65, ust. 3 Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych)¹³.

Osobiste stawiennictwo połączone z zakazem wstępu na imprezę masową następuje w czasie trwania imprezy masowej. Czas trwania imprezy zgodnie z art. 3 pkt 6 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych to okres od chwili udostępnienia obiektu lub terenu uczestnikom imprezy masowej do momentu opuszczenia przez nich tego obiektu. Obowiązek osobistego stawiennictwa wynika bezpośrednio z ustawy i nierozdzielnie jest związany z zakazem wstępu na imprezę masową, tak więc sąd nie musi go orzekać dodatkowo. Brak też jest podstaw, aby sąd mógł zwolnić skazanego od obowiązku osobistego stawiennictwa. Skazany obowiązany jest stawiać się w wyznaczonym miejscu w czasie trwania imprezy, której zakaz dotyczy, odnotować obecność w karcie ewidencji stawiennictwa oraz posiadać przy sobie i okazać dokument potwierdzający tożsamość.

Obowiązek ten wynika z ustawy, tak więc Policja nie ma obowiązku wzywania takiej osoby. W sytuacji kiedy skazany nie stosuje się do wymogu osobistego stawiennictwa, właściwy komendant zawiadamia o tym fakcie sąd¹⁴.

Zakaz wstępu na imprezy masowe w sprawach o przestępstwa występuje w różnych formach prawnych, może on być orzekany jako:

1. Środek karny:
  - obok kary;
  - w razie odstąpienia od wymierzenia kary;
  - samoistnie.
2. Środek zabezpieczający.

Zakaz wstępu na imprezę masową orzekany w sprawach o wykroczenia nie został uregulowany w kodeksie wykroczeń i nie jest wymieniony w katalogu środków karnych zawartych w artykule 29 § 2 kw, a został unormowany w ustawie o bezpieczeństwie imprez masowych. Jest środkiem karnym, co wynika z art. 65 ust. 1 cyt. ustawy, w którym użyto na jego określenie takiej właśnie nazwy. Z reguły jest orzekany obok kary, może również zostać orzeczony w sytuacji odstąpienia od wymierzenia kary¹⁵.

Zgodnie z art. 41 b kk sąd może, a w przypadkach określonych w ustawie orzeka zakaz wstępu na imprezy masowe. Tak więc środek ten występuje zarówno w formie obligatoryjnej, jak i fakultatywnej. Obligatoryjny zakaz wstępu na imprezę masową występuje w dwóch przypadkach: tj. popełnienia przestępstwa wnoszenia lub posiadania na imprezie masowej broni, wyrobów pirotechnicznych, materiałów pożarowo niebezpiecznych lub innych niebezpiecznych przedmiotów lub materiałów wybuchowych oraz popełnienia przestępstwa polegającego na wdzieraniu się na teren, gdzie rozgrywane są zawody sportowe (w tym mecz piłki nożnej), nieopuszczaniu określonego miejsca wbrew żądaniu osoby uprawnionej, rzucaniu w czasie trwania imprezy masowej przedmiotu mogącego stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia osób przebywających na terenie lub w obiekcie, gdzie odbywa się impreza masowa,

¹³ R.A. Stefański, *Środek karny zakazu wstępu na imprezę masową*, „Prokuratura i Prawo” 2010, nr 1–2, s. 272–273.

¹⁴ M. Skorecki, A. Strzelec, *Zakaz wstępu na imprezę masową – prawnokarne i kryminologiczne aspekty nowego środka karnego w kodeksie karnym*, [w:] *Przestępczość stadionowa. Etiologia, fenomenologia, przeciwdziałanie zjawisku*, red. W. Pływaczewski, J. Kudrelka, Szczytno 2010, s. 122.

¹⁵ R.A. Stefański, *Środek karny zakazu wstępu na imprezę masową*, op. cit., s. 276–277.

albo w równie niebezpieczny sposób zakłóceniu imprezy masowej, naruszeniu nie-tykalności cielesnej członka służby porządkowej lub informacyjnej, dopuszczenia się przez sprawcę wymienionych wyżej czynów, jeżeli używał odzieży lub przedmiotów do zakrycia twarzy, celem uniemożliwienia lub utrudnienia rozpoznania jego osoby. W przypadku dopuszczenia się przez sprawcę innych niż wskazane wyżej przestępstw oraz wykroczeń, orzeczenie zakazu wstępu na imprezę masową jest fakultatywne¹⁶.

Orzeczenie zakazu wstępu na imprezę masową, zgodnie z art. 41b § 1 kk uzależnione jest od zachowania sprawcy przy popełnianiu przestępstwa wskazującego, że jego udział w imprezach masowych zagraża istotnym dobrom chronionym prawem.

Nazwa tego środka „zakaz wstępu na imprezę masową” sugeruje, że zakaz ten rozciąga się na wszystkie imprezy masowe, a nie można go ograniczyć do imprez masowych określonego rodzaju. Nie wydaje się by było uzasadnione – z punktu widzenia kryminalno-politycznego – orzekanie w każdym przypadku zakazu wstępu na wszelkiego rodzaju imprezy masowe, zwłaszcza w sytuacji, gdy zachowanie sprawcy wskazuje, że jego udział w określonej imprezie masowej, np. w meczu piłki nożnej, zagraża istotnym dobrom chronionym prawem. Sąd, określając zakres zakazu, nie może wymienić konkretnej imprezy, ale obowiązany jest określić rodzaj imprezy lub imprez. Sąd określa rodzaj imprez lub imprezy masowej, których dotyczy zakaz, bez wskazania dokładnych terminów ich odbywania, w momencie jego orzekania bowiem nie będzie to możliwe, biorąc pod uwagę, że zakaz ten jest wymierny w czasie i nie może być krótszy niż dwa lata. Zasada indywidualizacji nakazuje dokonać dyferencjacji imprez, których dotyczy zakaz. Zakaz ten może mieć postać zintegrowaną, jak też dotyczyć określonych rodzajów imprez masowych, z tym że imprezy te mogą być kumulowane¹⁷.

---

¹⁶ M. Skorecki, A. Strzelec, *Zakaz wstępu na imprezę masową...*, op. cit., s. 121.

¹⁷ R.A. Stefański, *Środek karny zakazu wstępu na imprezę masową*, op. cit., s. 281.